

Klimat- och näringslivsdepartementet
Energienheten, Hållbart och innovativt energisystem
KN2025/02031

Sollentuna 2025-12-12

kn.remissvar@regeringskansliet.se,
sandra.lennander@regeringskansliet.se

Förslag om mål för en effektiv energianvändning

Handläggare: Håkan Larsson

Villaägarnas Riksförbund
Postadress: Box 7118, 192 07 Sollentuna
Besöksadress: Rotebergsvägen 3
Telefon: 010-750 01 00
Org.nr: 802003-7118
Plusgiro: 46 94 00-6
Bankgiro: 227-7200
info@villaagarna.se
villaagarna.se

1 Inledning

Villaägarnas Riksförbund tackar för möjligheten att lämna synpunkter på promemorian Förslag om mål för en effektiv energianvändning.

Villaägarna företräder nära 200 000 småhusägare över hela landet. Våra medlemmar berörs direkt av energipolitikens utformning, inte minst genom hur mål och styrmedel påverkar hushållens energikostnader, investeringsbeslut, boendetrygghet och möjlighet att bidra till omställningen på egna villkor.

Mot denna bakgrund ser Villaägarna positivt på regeringens ambition att modernisera energieffektiviseringsmålet och bättre anpassa det till elektrifiering, försörjningstrygghet och samhällsekonomisk effektivitet. Samtidigt är det avgörande att ett nytt mål inte leder till oproportionerliga krav, ökade kostnader eller indirekt tvång för hushållen.

2 Bakgrund

Det nuvarande energieffektiviseringsmålet, beslutat 2018, mäts som tillförd energi i relation till BNP. Sedan dess har förutsättningarna förändrats i grunden. Elektrifieringen av transportsektorn, ökad användning av värmepumpar och ett växande behov av ett robust och flexibelt elsystem gör att målet i sin nuvarande form riskerar att ge missvisande signaler.

Regeringens förslag innebär att målet omformuleras till ett kvalitativt mål med fokus på effektiv energianvändning i bred bemärkelse, inklusive flexibilitet, utjämning av effektoppar och energilagring. Förslaget kopplas till genomförandet av EU:s energieffektiviseringsdirektiv, EED 2023/1791, som ska implementeras senast 2025.

Villaägarna anser att ett uppdaterat mål behöver bidra till en praktiskt fungerande och kostnadseffektiv energipolitik, där hushållens roll stärks utan att nya administrativa bördor eller ekonomiska risker vältras över på enskilda småhusägare.

3 Allmän bedömning

Villaägarna är i grunden positiva till promemorians ansats. Ett kvalitativt mål ger större flexibilitet än ett kvantitativt och kan bättre ta hänsyn till skillnader i teknik, geografi, byggnadsbestånd och hushållens olika förutsättningar.

Samtidigt vill Villaägarna tydligt understryka att ett nytt mål inte får bli en grund för styrmedel som i praktiken tvingar hushållen till kostsamma investeringar eller förändrade beteenden genom kraftiga prissignaler, regleringar eller indirekta krav. Effektiv energianvändning måste bygga på frivillighet, tydlig och neutral information samt rimliga ekonomiska förutsättningar.

Promemorian lyfter hushållens potentiella bidrag till efterfrågefleksibilitet och energilagring, exempelvis genom smart styrning, värmepumpar, solceller, batterier och elfordon. Villaägarna välkomnar denna utveckling, men vill betona att flexibilitet ska vara ett verktyg för hushållen, inte ett mål i sig eller ett krav som pressas fram genom marknads- eller regelstyrning.

4 Villaägarnas synpunkter

4.1 Frivillighet och hushållens egenmakt

Energieffektivisering och efterfrågefleksibilitet måste ske på frivillig basis. Småhusägarnas möjlighet att själva styra sin energianvändning är en styrka i det svenska energisystemet. Denna egenmakt får inte urholkas genom styrmedel som i praktiken pressar hushållen via orimliga elpriser, komplexa tariffermodeller eller krav på investeringar som inte är samhällsekonomiskt rimliga för den enskilde.

Styrmedel bör därför i första hand utformas som incitament, inte regleringar. Staten bör prioritera åtgärder som underlättar frivilliga investeringar, exempelvis genom ROT-avdrag, investeringsstöd, skattereduktioner eller förenklade regelverk för energieffektiva åtgärder i småhus.

4.2 Ekonomisk rimlighet och teknikneutralitet

De investeringar som kan bidra till effektiv energianvändning, såsom tilläggsisolering, fönsterbyten, styrsystem, solceller, batterier eller laddinfrastruktur, är ofta kapitalkrävande och har lång återbetalningstid. En politik som bygger på tvingande åtgärder riskerar att bli både ekonomiskt betungande och i förlängningen ett ingrepp i äganderätten.

Villaägarna anser därför att alla styrmedel måste vara teknikneutrala och ge hushållen möjlighet att välja den lösning som är mest lämplig för det egna huset, utifrån byggnadens förutsättningar, hushållets ekonomi och lokala förhållanden.

4.3 Nationell anpassning och svenska förhållanden

Sverige har redan ett i huvudsak fossilfritt elsystem och ett klimat som innebär högre uppvärmningsbehov än i många andra EU-länder. Det är därför avgörande att mål och indikatorer för effektiv energianvändning anpassas till svenska förhållanden.

Effektiv energianvändning bör inte ensidigt tolkas som minskad energimängd, utan även inkludera försörjningstrygghet, robusthet och hushållsekonomisk hållbarhet. För småhusägare är trygg tillgång till energi, särskilt under kalla perioder och vid störningar, minst lika viktig som energieffektivitet i snäv mening.

4.4 Indikatorer, uppföljning och transparens

Villaägarna delar bedömningen att ett kvalitativt mål behöver kompletteras med tydliga indikatorer för att möjliggöra uppföljning, jämförbarhet och transparens över tid. Indikatorerna bör dock utformas så att de är begripliga och relevanta även på hushållsnivå, exempelvis uttryckta i kWh per kvadratmeter eller per bostad, snarare än enbart i aggregerade systemmått.

Indikatorerna bör vara neutrala mellan energislag och utformas så att de inte automatiskt leder till nya krav eller kostnader för småhusägare. Uppföljningen bör stödja information, lärande och frivilliga förbättringar, inte fungera som grund för sanktioner eller tvingande styrmedel.

4.5 Information, konsumentskydd och finansiering

Villaägarna vill betona behovet av tydlig, neutral och märkesoberoende information till hushållen. Många av de tekniker som lyfts fram i omställningen är relativt nya och innebär betydande initiala investeringar. För att hushållen ska kunna fatta välgrundade beslut krävs tillgång till tillförlitlig information om kostnader, nyttor, risker och möjliga finansieringslösningar.

4.6 Resiliens, beredskap och småhusens roll

Villaägarna välkomnar att promemorian lyfter resiliens och beredskap som en del av effektiv energianvändning. Småhusbeståndet spelar en viktig roll för samhällets robusthet. Välisolerade byggnader, möjlighet till lokal energiproduktion, energilagring och reservkraft stärker hushållens förmåga att hantera störningar, effektbrist och krissituationer.

Det nya målet bör därför även ses som ett bidrag till totalförsvaret, där hushållens möjlighet att klara sig vid avbrott eller kriser är en integrerad del av energipolitikens övergripande syfte.

5 Slutsatser

Villaägarnas Riksförbund tillstyrker förslaget om att ersätta det tidigare kvantitativa energieffektiviseringsmålet med ett kvalitativt mål för effektiv energianvändning, under följande förutsättningar:

- att hushållens frivillighet och egenmakt respekteras
- att åtgärder bygger på rimliga ekonomiska incitament
- att styrmedel är teknikneutrala
- att uppföljningen sker genom tydliga, begripliga och hushållsnära indikatorer
- att målet anpassas till svenska förhållanden och småhusens verklighet

Ett mål för effektiv energianvändning måste utgå från principen att energieffektivisering ska vara en möjlighet för hushållen, inte tvingande.

VILLAÄGARNAS RIKSFÖRBUND

Erica Halling

Förbundsdirektör